

**BROEDER JAN
VAN HAAREN**

* 16 OKTOBER 1929

† 14 MAART 2012

Br. Jan van Haaren

Wim Swüste

Jan is geboren op 16 oktober 1929 in Maastricht en legde op 15 augustus 1950 zijn geloften af in de Congregatie van de Broeders FIC. Na voorzien te zijn van de ziekenzalving, overleed hij in Woonzorgcentrum De Beyart te Maastricht op 14 maart 2012.

Jan did not have an easy start in life. An orphan, he suffered lifelong from chronic bronchitis. In 1948 he joined FIC, where he first did household tasks, then started to work with underprivileged children and there found his niche, being good and doing good to others.

He then went to Chile and spent twenty years working with street children, teaching them woodwork and helping them to set up a workshop and keeping it going. When his health deteriorated he returned to the Netherlands and learnt to paint icons, as well as finding new ways to help people. Now, he will see the true face of the Christ he painted so lovingly.

'Gij zijt vóór mij en Gij zijt achter mij. Gij hebt uw hand op mij gelegd. Het is een wonder, dat mij te boven gaat. Ik kan er niet bij'. We hoorden zojuist uit Psalm 139 lezen. Een gedicht vol menselijke warmte en grote rijkdom. Een gedicht van koning David dat spreekt van groot vertrouwen op God. Een psalm die past op het mooie leven dat broeder Jan van Haaren onder ons heeft mogen leiden. Van hem nemen we vandaag afscheid.

Vertrouwen doe je iemand niet zo maar van zelf. Het is een kwestie van groeien. Je stort je hart niet uit bij de eerste de beste, je doet dat bij

1958. Postulaat

Achter: Robert Peters, Walter Coolen, Michael Lippus, Mauritius v. Breemen

Sartus Mandos, Gerolf Mel, Romuald v.d. Zanden, Johan Muytjens

Tweede rij: Edgar Daems, Willibrord v.d. Sande, Robertus Wijnhoven

*Eduard v. Beusekom, Marcellino Westerhof, Leopold v.d. Camp, Geraldus de Keijzer
Flavius v.d. Hulst, Edwald v.d. Wiel*

Derde rij: Grignon v. Haaren (leider werkzaamheden), Monulfus Nijsen (Nov. M.)

Benoit Zeijlemaker, Eloy Kors

Knielend: Benedictus Hillebrink, Ernest Holla, Ericus de Leijer, Gino te Riele

Zeno Martini, Servio de Keijzer, Henrico Simons

iemand waarmee je een band hebt opgebouwd. Onzekerheid speelt dan geen rol meer, eigen verdiensten of aanzien hebben er niks mee te maken. Je bent er voor elkaar, op leven en dood.

Ik geloof dat ik mag zegen dat Jan van Haaren geen mens was die vervuld was van veel gevoel voor eigenwaarde. Ik denk dat hij zich vaak onzeker voelde. Dat hij steun en bemoediging nodig had – en wie niet?

– om te zijn wie hij wilde zijn. Jan voelde zich onzeker door zijn chronische bronchitis. Een soms adembenemende ziekte. Maar ondanks dat gaf Jan aan velen nieuwe levensadem. Hij was vaak zonder veel woorden mensen nabij en tot troost. Hij droeg ertoe bij dat de wereld warmer werd voor velen. De Hand van de Eeuwige rustte op zijn schouder. 'Toe maar Jan, je doet het goed. Je bent een ware broeder van mensen!' Vanaf zijn prille jeugd zat het Jan niet mee. Op zeer jonge leeftijd werd hij wees. Zijn opvoeding bracht hij grotendeels door onder de zorgen van anderen. Wellicht heeft dit zijn leven getekend. In alle geval mogen we wèl stellen dat zijn ouders hem vanuit de hemel steeds dicht nabij waren.

In 1948 treedt hij in bij de Broeders FIC. Hij doet in 1950 zijn Geloften en belooft dan zijn leven te stellen in dienst van medebroeders en medemenssen. Wat hij toen beloofde, heeft Jan in zijn kloosterleven van 62 jaar, méér dan waar gemaakt.

Aanvankelijk werkt hij in een aantal gemeenschappen in de huishouding. Hij wordt socius van de novicemeester hier op De Beyart. Het was voor Jan een zegen dat hij naar ons Schippersinternaat werd verplaatst in 1964. Hij werd daar groepsleider en hij behaalde zijn bevoegdheden voor Kinderbescherming. Hij kon hier zijn ruim aanwezige kwaliteiten om goed te zijn en goed te doen aan kinderen. Hij werd gewaardeerd in zijn werk en deed dat met grote inzet en voldoening.

Dan breekt een zeer weldadige fase in zijn leven aan, die twintig jaar zal duren. Na een verblijf in ons huis in Miranda de Ebro in Spanje, waar hij vertrouwd wordt met de Spaanse taal, mag hij naar Chili. Hij gaat wonen in de gemeenschap van Talca San Antonio, die in een wijk ligt waar mensen het moeilijk te halen hebben.

Jan voelt zich in deze omgeving van grote menselijkheid, vriendschap en nabijheid die Chileenen eigen zijn, helemaal thuis. In een gesprek met mij vertelde hij 'dat hij zich gegrepen voelde door de situatie waarin Chileense kinderen zich bevonden. Velen zwerven op straat, bedelen om geld en kopen daar solutie voor, spul dat wij in Nederland gebruiken om onze lekke band te plakken. Kinderen in Chili snuiven het op en raken erdoor in trance. Ze raken eraan verslaafd en het ruïneert hun leven.'

Santiago - Schönstatt 1986

*Op werkbezoek in de activiteitsruimten van Jan van Haaren.
Remund Pennings (GB), Adelbertus Knipping en Wim Swüste (PBN)
Lucianus Tieleman (Ge. Econoom), Jan van Haaren*

Hij gaat met kinderen handvaardigheid beoefenen. Ze zagen met een figuurzaag puzzelstukjes, waarmee dieren kunnen worden gemaakt, trekpoppen, blokkendozen, houten speelgoedauto's, en wat al niet. De kinderen en jongeren vinden erin een goede tijdspassing en opvang en ze leren verantwoord omgaan met materiaal en ook omgaan met elkaar. Later wordt zijn werk uitgebreid naar jongeren die op een werkplaats hun dag doorbrengen. Jan leidt hen op dit werk met behulp van goede machines deskundig te verrichten. Hij helpt hen om de werkplaats over te nemen en door te zetten.

In 2001 begint zijn gezondheid op te spelen en neemt hij het besluit naar Nederland terug te keren. Hij gaat nog een keer terug om te zien of zijn project goed loopt. En hij kan vaststellen dat zijn vriend Lulo het werk goed heeft overgenomen. Gerustgesteld kan hij voorgoed naar

Nederland terug.

Jan woont dan op De Beyart waar hij in contact komt met de medewerkers aan het Iconenatelier Sint Servatius, met de broeders Wim van Winden, Toon Verkoijen en met Ank en Ruud Landwier. Jan heeft de techniek van het schilderen van iconen snel onder de knie, maar meer nog ervaart hij in dit werk dat het hem dichterbij brengt bij Degenen die hij afbeeldt: de Eeuwige, Moeder Maria en vele engelen en heiligen. Lang blijft hij het atelier trouw door het gereed maken van meer dan duizend plankjes, waarop de iconen door vele cursisten worden vervaardigd.

In zijn broederleven toont Jan zich een trouw mens. Hij zet zich op veel gebieden in: samen met Gait Welling en een groep vrijwilligers, zorgt hij voor de Beyartwinkel. Hij doet boodschappen voor bewoners, staat hen vriendelijk te woord en laat zich helpen als hij in de war raakt bij het teruggeven van wisselgeld. Ook is hij verdienstelijk hier in de kapel, waar hij nog tot voor kort lector was. Hij vindt dat prachtig werk, dat hij met veel inzet verricht.

De Eeuwige neemt een steeds groter plaats in in zijn leven. Steeds nadrukkelijker voelt hij de Hand van de Heer op zijn schouder rusten in zijn grote hulpvaardigheid en dienstbaarheid aan anderen. Zijn chronische ziekte gaat hem steeds meer parten spelen. Hij wordt onlangs in het Academisch Ziekenhuis Maastricht opgenomen en dan blijkt zijn situatie uitzichtloos. Hij wordt op zijn innige wens naar De Beyart terug gebracht en na een kort bezoek hier in de kapel, naar zijn kamer gereden. Omringd door familieleden, met wie hij een zeer nauwe band had, wordt in een intieme plechtigheid afscheid van het leven genomen. Hij sterft in zijn vertrouwde omgeving in alle rust en vrede. Hij mag nu het èchte gelaat van de Heer aanschouwen, dat hij met zoveel toewijding in zijn iconen weergaf.

Goede Jan, dank voor alles wat je voor ons als familielid, medebroeder of Chileens jongere betekende. Alle onzekerheid is nu van je afgevallen. Opgelucht kun je ademen in de nabijheid van jouw Lieve Heer.

Jan in Chili

Nico Coolen

Jan kwam naar Chili, naar Talca in 1981. De broeders hadden daar sinds 1952 scholen. Behalve dat apostolaat, waren er broeders die behalve het onderwijs, ook aandacht hadden voor wat meer sociaalwerk buiten de school. Zo kwam het dat de broeders ook een huis hadden in de arme wijk van de Flor de Chile. Het was een houten huis, Het was een duidelijk teken van een voorkeurskeuze voor de armen: het huis was eenvoudig en de ligging was in en bij de armenwijk. Ik noem hier de namen van de broeders Gé van Vugt, Gait Welling en Henk van der Valk. Ze werkte goed geïntegreerd met vertegenwoordigers van de wijkvereniging en binnen de diocesane planning van de christelijke basissgemeenschappen, bijzonder in de kapellen in de volkswijken.

Via huisbezoek, hulp verlening en catechese werkten de broeders mee aan het verbeteren van de samenleving in die wijk, en tevens waren ze

1986. Santiago - Buurtpastoraal van Jan van Haaren

*Charles Bastiaenen, Remund Pennings, Wim Swüste, Jan van Haaren
Adelbertus Knipping, Lucianus Tieleman*

aanwezig binnen het leven en functioneren van de christelijke basis-gemeenschap in die sector. Er woonden broeders en voor een kortere tijd ook een Belgisch echtpaar, dat, na de faculteit van de fysiotherapie en de ergotherapie aan de katholieke universiteit ontwikkeld te hebben en de nodige leerlingen begeleid te hebben, weer terugkeerde naar Wevelchem. Hun werk was gedaan. Tot op de dag van vandaag werkt deze faculteit met prima resultaten afgestemd op de economische mogelijkheden van het socio-economische bestel. Hun oudste zoon had de leeftijd om het lager onderwijs te beginnen. Ze keerden terug.

Binnen die ontwikkelingen kwam Broeder Jan in 1981 de gemeenschap van de broeders in Talca binnen. Hij hoefde niet lang te zoeken naar

emplooi. Met zijn vele contacten die hij in Nederland had verkregen tijdens zijn jarenlange inzet voor de schipperskinderen in Nijmegen, had Jan al gauw het benodigde geld bij elkaar om daar, in die bijstandswijk van de Flor de Chili een op betonnen fundamenteën opgericht houten gebouw op te zetten en in te richten. Materialen werden aanvankelijk aangekocht zeer zeker met hulp van de congregatie, maar toch zeker ook door de goede donateurs uit het Nijmeegse en ook wel via anderen bronnen.

Jan zijn hart, zijn sociale denken en zijn geweldige gaven op technisch gebied, zijn ervaring met de schippers en schipperskinderen in Nijmegen, maakten dat er al gauw een groep jongens was uit die buurt en later ook van buiten dat stadsdeel, die onder zijn leiding allerlei materialen ontwierpen van hout, dat prima voorzag in de vele noden binnen de huisgezinnen. Het werd tegen een betaalbare prijs verkocht, of al vast in gebruik genomen tegen een onzekere voorwaarde van afbetaling in een aantal termijnen. Van een kale kip pluk je geen veren, maar

1983. Santiago Hurtado. Professie van Luis Munoz
Adelardus Alleman, William Kets, Ramon, Theo Vink, Walter Coolen, Gait Welling
José van Eijk, Jan van Haaren, Dav. Matthijssen, Edmundo de Bresser
Theobald de Bresser

toch het werd ze niet zo maar allemaal gegeven.

Dit werk werd door grotere jongens gedaan, die na verloop van tijd begonnen te delen in de 'winst'. Onder controle en toezicht van Jan kon er veel, maar heel zeker niet alles, want Jan had bijna alles in de gaten. Bijna alles..., of de boekhouding altijd klopte... Ik durf het te betwijfelen.

Ondertussen kwamen ook de kleinere kinderen naar de werkplaats en hielden zich bezig met aangepast figuurzaagwerk. De zaagjes, beugels en machines (tweedehands) kwamen uit Nederland, of werden met het toegestuurd geld gekocht in Chili.

De jongens klein en groot, kwamen: vrij van het rondhangen op straat, of van het goed bedoelde gekijf van de moeders die ook niet wisten wat ze qua ruimte en financiële mogelijkheden met hun 'crios' (kroost) moesten beginnen. Jan hield ook bij of ze op tijd naar school gingen, niet spijbelden. De mensen kenden Jan al heel gauw als Hermano Juan, die van hun

kinderen hield, een scherp oog had voor de grieven van de armoe, en een hart van goud om van de armen te houden. Jan was gelukkig niet te gemakkelijk uitgevallen en had er goed de wind onder. De jongens hielden van hem, omdat ze voelden dat Jan van hen hield, en dat hij strikt rechtvaardig was, en met voldoende Spaans en sprekende ogen niet mis te verstaan kon zijn!

In de tijd dat er vreselijke armoe was door politieke omstandigheden, dat er geen werk was voor de mensen, richtte de Kerk van Santiago het vicariaat op van de solidariteit. Jan stelde zich op de hoogte, en al gauw ging hij met zijn groep jongens over tot het vervaardigen van

allerlei houten voorwerpen waar Solidariteit bestellingen vanuit het buitenland binnen kreeg. Hij verdeelde het werk naar gelang de mogelijkheden en intelligentie van de kinderen. Duizenden kerststalletjes werden er zo gemaakt naar een vast ontwerp. Ze werden zo gemaakt dat alles in- en uit elkaar genomen kon worden. De artikelen werden op een eenvoudige manier keurig verpakt, en de Vicara de la Solidaridad zorgde ervoor dat alles uitgevoerd werd, Jan kreeg daarvoor uitbetaald, en het geld kwam ten goede aan de aankoop van nieuwe materialen, en.... aan het verstrekken van kleine 'loontjes' als bijdragen voor de huishoudens.

Ik wil afronden. Jan had het in zijn bloed om goed, rechtvaardig en georganiseerd te zijn voor een Chileense samenleving van kinderen en adolescenten. Jan heeft zo van hen kunnen houden, omdat hij zelf als kind het gebrek gekend heeft van de aanwezigheid van ouders in zijn kinderjaren. Ik denk wel eens, dat Jan zo'n apostel heeft kunnen zijn voor die Chileense jeugd, omdat hij zelf wist wat het betekent gefrustreerd te worden door het gebrek aan nabijheid, warmte en groepsleven.

Jan heeft behalve zijn inzet voor de jeugd in buitenschoolse activiteiten, veel betekend voor de gemeenschap van broeders in Talca. Hij is daar vele jaren overste geweest. Hij had een heel natuurlijke vorm van leiderschap: aanwezig, weinig spontaan, met een droge humor bewoog hij zich tussen zijn medebroeders. Was ruimhartig en begripvol voor de broeders en voor andere mensen die als personeel vaste of occasionele contacten hadden. Hij leerde het Spaans in Miranda de Ebro gedurende een klein jaar Miranda en Madrid. In de volkswijk, te midden van zijn kleine en grote buurtjongens, leerde hij het 'fijne vocabulaire' van de levenden... die zich oprichten onder de warmte van een goed mens. Zo genoot Hermano. Juan, verstond zijn jongens wel niet altijd, maar hij begreep hun ogen en hun hart. En bij de jongens gebeurde hetzelfde: zij verstonden hem niet altijd, maar de inzet van hun Hermano Juan, deed doven horen, blinden zien, en zij die niet konden lopen vanwege de armoede, leerden zich oprichten en... zij lopen en helpen anderen - naar het voorbeeld van Juan - om te lopen.

De kundige dokter met zijn geofende handen
de begripvolle broeder gehuld in blauwe wanten
de zorgzame zuster observeert nauwlettend
al haar zieke klanten.

Het infuus, dat telt haar druppels, heel gestaag
traag en effectief,
digitale monitors, verklaren; ademdruk te laag,
minutieus en objectief

dit alles kon niet ijveren...
nee, kon bij lange na niet ijveren...
met jouw eigen kamer
hier... binnen jouw zo eigene community
hier wist je je veilig en beschermd,
hier wist je geborgenheid.

Heimwee... zo maakte je ons duidelijk
ook zonder spraak... je lippen zorgvuldig tuitend
gedwee en nog immer actief.
Heimwee had je naar dit alles...
want dit alles... hier... dit had jij nou juist zo lief.

Ome Jan, natuurlijk, ook met ons, je familie,
had je wel degelijk een band,
dat is niet eens zo verwonderlijk
want als familie zijn we immers aan elkaar verwant

maar we wisten samen...
dat gold voor jou... en ook voor mij
hoe belangrijk dat misschien ook zij
ook die biologisch gesmede band, die bloedband...

kon ook niet ijveren...
nee, kon bij lange na ooit ijveren...
met het bezitten en het weten,
de rijkdom... van elke zielsverwant.

Dat is waar je naar op zoek ging...
al meer dan 60 jaar geleden,...
hier vond je al die tijd je dienstbare bezigheden.
Heimwee had je dan ook naar De Beyart...
waar vriendschap en zorg steeds voor je bleef bewaard.

Dan eindelijk terug op je kamer, dan zien we...
gelukkig, dan zien we.... een diepe stilte over je stromen.
En in die stilte... zal het Nieuwe je tegemoet gaan komen.
Ome Jan, we zeggen dan ook niet: het is voorbij
wij allen weten, alleen je lichaam wordt weg genomen
niet wie je was... en ook niet wat je zei...

Nu onze handen elkaar nooit meer zullen raken...
ja, ja, ik weet 't wel, de dood mag niet verdrietig maken...
vergeef me, Ome Jan, want toch...
ik zal nog vaak een treurige zucht slaken...

